Reportaj de Festival

(Grigore Constantinescu – 27 noiembrie 2010)

O idee ajunsă la „timpul trei”, noua ediție a Festivalului Internațional al Artelor Spectacolului Muzical „Viața e frumoasă!” a rimat anul acesta cu o toamnă în care și „vremea era frumoasă”, ceea ce a stimulat lumea artiștilor să apară pe scenă sau publicul să asiste din sală la programul propus de Teatrul Național de Operetă „Ion Dacian”.

De-a lungul unei decade (2 – 14 noiembrie) organizatorii, sub bagheta directorului general Răzvan Ioan Dincă, au propus un desfășurător atât de încărcat încât a fost imposibil de urmărit în întregime. Inventarierea, după graficele proiectelor, permite însă observarea direcțiilor cuprinse într-un program oferit tuturor vârstelor, de la copii la curioși, de la melomani interesați de problemele spectacolelor de ultimă oră la nostalgicii repertoriului romantic și... noctambulii iubitori de lăutari, de la cititorii lansărilor de carte și publicații la pasionații întâlnirilor cu creatori sau interpreți, comentarii despre proiecte, recitaluri solistice, expoziții.

De asemenea, pentru a doua oară s-a desfășurat în acest cadru și competiția Trofeul „Ion Dacian”, dedicată Tinerilor interpreți, acum laureată soprana Tina Munteanu. Pentru cei care considerau că există și timpul rămas disponibil, posturile România Cultural, România Muzical au desfășurat un maraton de informații și antologii operetistice.

Teatrul și-a avut oaspeții, ca în fiecare ediție, veniți cu ansambluri de gen și interpreți de la Budapesta (spectacol cu **Baiadera** de Kálman), Sofia, Sankt Petersburg (spectacol cu **Vânzătorul de păsări** de Zeller), Kiev (**Tango of life**), Brno, Sofia, Marea Britanie, Portugalia, SUA, Germania. Enumerarea reportajului nu include efortul de organizare, nici costurile Festivalului, așa cum nu ne oprim aici la contribuabili, la publicitate și editări de materiale promoționale, nici la cei care au muncit, cu un efort cumulativ impresionant, la ridicarea acestei piramide de imagini în mișcare și sunete. Suma generală a impresiilor, învecinată cu unicitatea formulei, înseamnă foarte mult pentru felul în care, conform unui refren ce circulă deocamdată pe la noi, „cultura bate criza.”

Teatrul Național de Operetă alătură, în această ediție, titlurilor de repertoriu recent, o premieră care a atras publicul și a fost răsplătită de succes – „opereta rege” **Liliacul** de Johann Strauss fiul. Comentariile pot fi multiple, de la stil la viziune, de la tradiție la... inovație. Publicul a fost interesat de ceea ce i se propune, dovadă că primele spectacole, din seria prezentată în noiembrie, numără săli arhipline și tot atât de multe aplauze. De la premiera din 1890 până acum, bucureștenii au avut aproape permanent un „liliac” care să zboare pe scenele muzicale. Cele mai recente montări au aparținut Operei Române (în două variante scenice, cea semnată de Jean Rânzescu și cea cumpărată, în timpul directoratului lui Răzvan Cernat, de la Covent Garden), la care se adaugă și spectacolele Operetei, realizate de Nicușor Constantinescu și, mai apoi, de George Zaharescu.

Pentru memoria spectatorilor din ultimele patru decenii, noul **Liliac** este altceva. În concepția regizorală a lui Răzvan Ioan Dincă, părăsim Viena romantică și alegem, din pretextul comedioarei franceze inspiratoare, detaliile unei vieți sociale ce se poate adapta actualității. De aici decurge aleatorismul spectaculos al versiunii pe care o vedem la Teatrul de Operetă, cu un lanț de idei ce se derulează amuzând, surprinzând sau chiar uimind publicul. Trec pe lângă această actualitate și

ceva apropiat de Anschluss-ul de la mijlocul secolului trecut, ca și aspecte din libertinajul parizian heterosexual de la Moulin Rouge, îmbinat cu cazarmamentul lui Sveik. Un cockteil scenic bine agitat în sheker, aduce deci personajele operetei tradiționale aproape de lumea care se plimbă pe bulevardul hotelului bucureștean Hilton și care se poate recunoaște pe scenă, îmbrăcată cu costumele Oanei Botez (SUA). „Lumea ca spectacol" devine o imagine neașteptată pentru vienezii de altădată. Așa cum există în ambientul premierei, se „mișcă" cu virtuozitatea unui mecanism ingenios și bine reglat în luminile lui Angelo Linzalata (Italia).

De partea cealaltă, muzica lui Strauss își face loc, cu eforturi de a se adapta jocului actoricesc, replicilor scenariului și subiectului, din care mai descoperim doar câte ceva. Poate că poezia valsului vienez nu mai este ușor adaptabilă, dar vecinătățile, teatru-muzică, își exersează fascinația asupra spectatorilor, cu toate contribuțiile efectelor pirotehnice și echilibristice oferite spre admirație. Pentru primele spectacole, în favoarea muzicii a existat o prezență dirijorală demnă de cele mai bune aprecieri – Andrey Alexeev de la Sankt Petersburg, ca și semnături de calitate ale maestrului de cor Gabriel Popescu și coregrafului Florin Fieroiu. Am urmărit cele două distribuții aproape paralele, care pot fi recepționate în opțiuni expresive diferite pentru Rosalinda – Tina Munteanu, Silvia Sohterus; Eisenstein – Alexandru Agarici, Ștrefan Popov; Falke – Cătălin Petrescu, Nicolae Lupu; Orlovsky – Ernest Fazekas, Victor Bucur; Frank – Mihnea Lamatic, Orest Pâslariu Ranghilof. Doar cu un singur interpret – Lucian Ghimiși – Frosch își etalează performanțele improvizatorice, oarecum exagerând în vulgaritatea comicului său, iar Florin Butnariu reflectă fizic și vocal cerințele tradiționale ale rolului Alfred. De subliniat cele două performanțe în Adela, mult mai apropiate de partitură, cu Irina Baianț, debutul absolut, aplaudat la premieră, și demonstrația profesionistă a spiritualei Diana Țugui, o subretă straussiană luxuriantă. Alcătuirea celor două distribuții ar merita păstrată, căci partenerii lasă impresia că își cunosc reciproc foarte bine reațiile, în cânt și replică. Pentru întreg platoul scenic, mișcarea rămâne independentă față de muzică grație amplificării electronice, deși rezultatul tinde spre o uniformizare vocală de volum și culoare, mai proprie cabaretului, decât pretențiilor operetei. Reținem că, mai cu seamă **Liliacul**, este mult apropiat exigențelor interpretative lirice și vocalității operistice. Oricum, spectacolul care se află pe scena Teatrului de Operetă pune probleme și dă răspunsuri, oferind privitorului ocazia de a judeca estetic și dramaturgic șansele de succes, în fapt, cum s-a văzut, confirmate de reacția generală.

Nu se poate încheia acest reportaj de Festival fără a consemna modul în care s-a marcat aniversarea celor șase decenii de existență a Teatrului de Operetă din București. De la reperul inițial al istoriei sale, cu premiera inaugurală **Vânt de libertate**, până la Gala „Opereta, 60 de ani", mai există interpreți, autori sau martori care îi evocă spectacolele, ca un recurs la memorie.

Directorul general actual, Răzvan Ioan Dincă, și-a asumat comentariul Galei, invitând pe scena Teatrului soliștii cu care colaborează și oaspeții care au cântat în ediția a treia a Festivalului. În aceste împrejurări, Opereta a revenit și pe ecranul Televiziunii naționale, îndepărtând astfel uitarea ce o pândește prin indiferența mediatică obișnuită.

Suntem mulți cei care trecem pragul Operetei Naționale „Ion Dacian". Afecțiunea pentru gen, dar și pentru artiștii teatrului, ar fi un argument statornic în sprijinul istoriei trecute. Oricâte dificultăți s-a ivi, viitorul meritat pentru ceea ce primim în dar de la artiștii noștri ne îngăduie să considerăm... partea frumoasă a vieții.